

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Інститут гуманітарних і соціальних наук
Кафедра філології та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри філології та мовної комунікації

Ігнат'єва С.Є.

«31» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Вербальне та невербальне спілкування в професійній діяльності»

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітній рівень.....	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	Українська мова та література
Спеціалізація.....	035.01 Українська мова та література
Статус	Вибіркова
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Іспит
Термін викладання	8-й семестр
Мова викладання	Українська

Викладач: к. філол. н., професор Цюп'як І.К.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «Дніпровська політехніка»
2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Вербальне та невербальне спілкування» для бакалаврів спеціальності **035 Філологія, освітня програма «Українська мова та література»** / Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра філології та мовної комунікації. Дніпро.: НТУ «ДП», 2021. 15 с.

Розробник – професор Цюп'як І.К.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Робоча програма буде в нагоді під час формування змісту підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників філологічного профілю.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії зі спеціальності 035 «Філологія» (Протокол №1 від 31.08. 2021).

ЗМІСТ

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	6
3. БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	7
4. ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	8
5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	8
6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	14
6.1. Шкали	
6.2. Засоби та процедури.....	15
6.3. Критерії.....	16
7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ.....	20
8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	20

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» спеціальності **035 Філологія**. Спеціалізації «Українська мова та література» здійснено розподіл дисциплінарних результатів навчання (ДРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема до вибіркової дисципліни soft skills «Вербальне та невербальне спілкування» віднесено очікувані результати навчання (табл.2)

Мета курсу – навчити студентів аналізувати та інтерпретувати конкретну комунікативну ситуацію, засоби та прийоми словесного та сигнального мовлення на основі представлених засад сучасного розуміння вербального та невербального спілкування в процесі професійної діяльності, розвинути навички правильного використання основного понятійного апарату, сформулювати на належному професійно-мовознавчому рівні тлумачення сутнісних особливостей вербальної та невербальної комунікації, засобів, прийомів та механізмів, мовної особистості продемонструвати міждисциплінарні зв'язки з іншими гуманітарними дисциплінами.

Реалізація мети вимагає опанування дисциплінарних результатів навчання та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Синтезувати основні відомості про вербальне і невербальне спілкування в контексті професійної діяльності.
Осмислювати закономірності розвитку словесного та сигнального рівнів мовлення
Вміти послуговуватись понятійною системою для з'ясування особливостей професійної комунікації, Самостійно здобувати і систематизувати знання з різних тем.
Володіти основними методами мовознавчого аналізу й інтерпретації різних типів і видів текстів.
Самостійно створювати методику дослідження конкретного питання під час аналізу комунікативної ситуації та мовної особистості.

3. БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Міждисциплінарне вивчення курсу ґрунтується на знаннях, отриманих з попередньо вивчених дисциплін, зокрема «Психолінгвістики».

4. ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

4.БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна ґрунтується на знаннях, засвоєних з курсу «Психолінгвістика».

ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

		Денна		Заочна
--	--	-------	--	--------

		Аудиторні заняття	Самостійна робота		Аудиторні заняття	Самостійна робота
лекційні	60	40	40		4	67
практичні	60	10	30		4	55
РАЗОМ	120	50	70		8	112

5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ	60
1. Поняття про вербальне і невербальне спілкування. Предмет, завдання, значення курсу. Основи розуміння поняття вербальне спілкування . Основи розуміння поняття невербальне спілкування.	4
2. Вербальне спілкування як традиційна мовленнєва форма. Специфіка вербального спілкування.Передумови виникнення словесної комунікації. Основні поняття вербального спілкування у професійному мовленні.	4
3. Особливості невербального спілкування . Зміст та сутність невербального спілкування. Поняття про значення невербального спілкування в соціумі . Особливості володіння невербальним спілкуванням.	4
4.Поняття про роль слова . Пов'язаність слова з всеохопними принципами людського буття . Слово як ідентифікатор. Словесний рівень і професія. Теоретичні засади значення слова.	4
5. Сигнали тіла. Науковці про сигнали тіла. Класифікація та диференціація біологічних та психологічних чинників. Причини і наслідки тлумачення сигналів тіла.	4
6. Поняття про спілкування у професійній діяльності. . Спілкування в професійній діяльності як колективна взаємодія. Особливості професійного спілкування	4

Керівник та підлеглий в професійному спілкуванні.	
7. Основні правила та прийоми словесного спілкування Поняття про мовний етикет. Правила і прийоми словесного спілкування. Поняття про культурний концепт у формуванні мовної свідомості особистості.	4
8. Основні засади невербального спілкування Науковці про невербальне спілкування. Поняття про кінесичні особливості невербального спілкування. Характеристика жестів, міміки, пози та ін.	4
9. Моделі та функції вербальної та невербальної комунікації . Поняття про модель комунікації. Різновиди моделей. Функції вербального та невербального спілкування у професійній діяльності.	4
10.Форми і види вербальної та невербальної комунікації . Основні форми вербальної комунікації.Основні форми невербальної комунікації. Основні види вербальної та невербальної комунікації.	4
11. Мовленнєва особистість як основний об'єкт спілкування. Поняття про мовленнєву особистість. Специфіка структури мовної особистості . Репрезентація індивідуальності у вербальному та невербальному спілкуванні.	4
12.Особливості складових вербальної та невербальної комунікації. Поняття про складову комунікації. Комунікативна складова. Соціо-психологічна. Націо-культурна.	4
13. Правила кодексу спілкування. Поняття про кодекс спілкування. Основні критерії. Базові принципи кодексу спілкування.	4
14.Знак, символ, текст як одиниці спілкування. Поняття про знак, символ, текст. Призначення та роль у вербальному та невербальному спілкуванні. Інтерпретація найпоширеніших знаків та символів у вербальному та невербальному спілкуванні.	4
15.Механізми взаємодії мовців під час процесу спілкування.	4

Поняття про взаємодію мовців у професійному спілкуванні. Загальний огляд механізму взаємодії . Особливості видів взаємодії.	
Практичні заняття	
1.Мовна особистість як суб'єкт та об'єкт процесу спілкування .	15
2.Комунікативна поведінка у вербальному та невербальному спілкуванні	15
3.Мовленнєвий акт і дискурс як одиниці організації мовного коду в комунікації.	15
4. Мова жестів і жестова мова.	15
120	

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності студента за вимогами НРК до 6-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань

для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
Навчальне заняття	Засоби діагностики	Процедури	Засоби діагностики	Процедури
Лекції	Контрольні опитування	Виконання тестових завдань під час лекцій	тестова контрольна робота	Визначення середньозваженого результату поточних контролів; Виконання презентації
Практичні	Контрольні завдання	Опитування під час проведення практичних занять		

Під час поточного контролю практичні заняття оцінюються за якістю усних відповідей до яких додається певна кількість балів за контрольні опитування під час лекцій.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час екзамену має право виконувати презентацію чи есе, яке містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань КР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів КР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання КР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та контрольні роботи (есе) оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

***Загальні критерії досягнення результатів навчання
для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК***

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Знання</i>		
– концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
<i>Уміння/навички</i>		
– поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати	85-89

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
діяльності або навчання	знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
— донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; — збір, інтерпретація та застосування даних; — спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова: - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. Комунікаційна стратегія: - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність зазначеним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції	95-100
	Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами.	90-94

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	
	Гарне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
Відповідальність і автономія		
— управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; — спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах;	Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на: 1) управління комплексними проектами, що передбачає: - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; 2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає: - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань;	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
— формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; — організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; — здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії	- ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; 3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає: - використання професійно-орієнтовних навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; 4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає: - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації	
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Технічні засоби навчання:

- Персональні комп'ютери;
- Дистанційна платформа MOODLE.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1 Базові

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача. Навч. Посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 329 с.
2. Корніяка О. Мистецтво гречності. Київ: Либідь, 1995 с. 86-88
3. Пентиліук М. Культура професійного спілкування через призму лінгводидактики. Наукові записки. Серія: «Філологічна». Острог: Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2012. Вип.3. с. 137-142

4.Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 240 с.

8.2 Додаткові

Курило О.Й., Розман І.І. Вербальні та невербальні аспекти культури спілкування. Молодий викладач. №4,3 (44,3) квітень 2017. с. 114-117

Чалдині Р. Психологія впливу. Переклад з англ. Миколи Скоробагатова. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 261 С.

Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради. Навч. Посібник. 3-тє вид., стереотип.. Київ: Либідь, 2008. 240 С.

Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг. Київ: Критика, 2005. 464 С.

Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. Київ: Спілка рекламистів України, 1996 р. 367 с.

Паращук В.Ю. Вербальний контакт: механізми взаємодії мовців // Наукові записки. Вип. 53. Серія: « Філ. Науки (мовознавство)». Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004.С. 91-101.

,

,

РЕСУРСИ

1. Дніпровська міська бібліотека <http://www.library.dp.ua/>
2. Науково-технічна бібліотека НТУ «Дніпровська політехніка» <http://lib.nmu.org.ua//>

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Вербальне та невербальне спілкування в професійній діяльності» для бакалаврів
освітньо-професійної програми «Українська мова та література»
спеціальності **035 «Філологія»**

Розробник:

Цюп'як Ірина Костянтинівна

У редакції автора

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19